GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicar

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 126. Sâmbătă 7 (19) Iunie. 1886.

Instrucțiunea poporală atacată în temeliile ei.

Ministrulŭ „marelorŭ“ reforme și ordonanțe Trefort a pusŭ la cale érăși prin inspectorii sĕĭ de scóle unŭ nou atentatŭ la viéța puținelorŭ nóstre institute de cultură. Orĭ câtŭ de mare idealistŭ ar fi d-nulŭ Trefort, elŭ și ómeniĭ ce-lŭ încungiură nu potŭ face unŭ pasŭ fără a'șĭ arĕta arama patimei și a șovinismului; de considerațiunĭ pedagogice în ministerulŭ de culte și de instrucțiune din Pesta nicĭ că póte fi vorba.

Introducerea limbei maghiare în scólele poporale nemaghiare este și rĕmâne unŭ non sens pedagogicŭ. Printrînsa se îngreuéză numai instrucțiunea poporală fără a se aduce vr'unŭ folosŭ limbei maghiare. Prin aceea că se vorŭ învĕța mai rĕu celelalte studii, prescrise și de lipsă pentru viața practică, nu se va învĕța mai bine limba maghiară, nicĭ nu va cresce numĕrulŭ celorŭ ce-o iubescŭ și au dorința de a-o învĕța.

Fórte nenorocosŭ, ca sĕ nu ḍicemŭ tendențiosŭ, este ministrulŭ și în unele enunciărĭ ale sale, precum e de pildă și enunciarea privitóre la calificațiunea inspectorilorŭ scólelorŭ poporale regescĭ ungurescĭ. Precum se scie, d-lŭ ministru pretinde că unŭ inspectorŭ de scóle nu trebue sĕ fiă pedagogŭ, ci numai administratorŭ bunŭ. A fi bunŭ administratorŭ însĕ însémnă în ḍilele nóstre a fi șovinistŭ și pionerŭ alŭ maghiarisărei. Fără de aceste însușirĭ nu póte sĕ ajungă cineva inspectorŭ de scóle reg. ung.

Negreșitŭ că numai aprețiându-i-se insușirile de feliulŭ acesta, a pututŭ ajunge inspectorŭ de scóle în comitatulŭ Bistrița-Năsĕudŭ faimosulŭ fabricantŭ de nume maghiare pentru țĕranii românĭ, Havas. Din acésta nouă scólă „pedagogică“ șovinistă se vede, că a eșitŭ și inspectorulŭ de scóle alŭ Bihorului, Sipos Orban, care de unŭ lungŭ timpŭ încóce este lăudatŭ și preamăritŭ de foile ungurescĭ pentru năsdrăvăniile sale șovinistice.

Cea mai nouă năsdrăvăniă a acestui domnŭ este că a supendatŭ din postŭ 51 de învĕțătorĭ românĭ confesionalĭ pentru că nu propunŭ „destulŭ de bine“ limba maghiară și a provocatŭ pe episcopulŭ românŭ din Oradea mare ca „din considerațiunĭ, mai înalte“ și fiindcă preparandia română din Oradea primesce ajutorŭ din fondulŭ religionarŭ sĕ dispună a se propune în preparandia românéscă de aicĭ încolo trei studii numai în limba maghiară.

Se pretinde că suspendarea celorŭ 51 învĕțătorĭ s'a făcutŭ în sensulŭ legii dela 1879. Décă este așa atuncĭ din nou trebue sĕ ne esprimămŭ viua părere de rĕu, că se decretéză legĭ de acele, carĭ fără a aduce vr'unŭ folosŭ causei instrucțiunei poporului facŭ peritorĭ de fóme o mulțime de învĕțătorĭ românĭ. La noi se póte ca „judecătorii sĕ cunóscă numai o singură limbă și sĕ nu pricépă limba aceluia, asupra căruia au a judeca. Unŭ funcționarŭ înaltŭ dela orașŭ póte face cariéră cu cunoscința unei singure limbĭ, dér dela bietulŭ învĕțătorŭ dela sate se pretinde mai multŭ, n'ajunge sĕ cunóscă bine numai acea limbă fără de care nu se póte înțelege cu elevii sĕi.

Ne permitemŭ a atrage atențiunea forurilorŭ nóstre bisericescĭ competente în specialŭ la acea împrejurare, că miniștrilorŭ regescĭ ungurescĭ le place a se ridica cu ordinațiunile lorŭ de asupra legilorŭ (vedĭ autonomia bisericéscă și ingerințele ministrului de culte și instrucțiune în trebile bisericescĭ și ale scólelorŭ confesionale) ér inspectorii de scóle reg. ung. trebue sĕ jóce cum le cântă miniștrii și ei în zelulŭ lorŭ mamelucescŭ se avéntă chiar și deasupra ordinațiunilorŭ ministeriale.

Legea dispune ca fiecare cetățénŭ sĕ-și priméscă învĕțătura în limba sa maternă, ér inspectorii de scóle, și între aceștia Sipos Orban, pretindŭ și impunŭ ca în scólele de statŭ cercetate parte mare de scolarii românĭ séu numai de scolarĭ românĭ sĕ se propună esclusivŭ ungueresce.

Câtŭ pentru suspendările de felulŭ celorŭ memorate suntŭ în prima liniă datóre autoritățile bisericescĭ, este datorŭ fiecare Românŭ cunoscătorŭ de legĭ, sĕ ia în apĕrare pe sĕrmanii dascalĭ față cu hiperzelulŭ domnilorŭ inspectorĭ de scóle reg. ung. silindu-i a se mărgini purŭ și simplu la esecutarea nefericitei legĭ.

Și ce sĕ ḍicemŭ despre pretensiunea inspectorului Sipos ca în pedagogiulŭ românŭ din Oradea-mare sĕ se propună trei studii numai unguresce? Vomŭ rĕspunde la acésta prin următórele observărĭ:

Legea pretinde a se propune în scólele poporale numai vorbirea unguréscă nu și technica limbei ungurescĭ. Elevii pedagogiului românŭ Oradanŭ nu potŭ sĕ nu învețe a vorbi bine unguresce în Oradea, ér în pedagogiă învață metodulŭ cum sĕ propună vorbirea unguréscă. Astfelŭ vorŭ fi în stare a corespunde pe deplinŭ cerinței legei în acéstă privință. Mai multŭ nu pretindŭ nicĭ alțĭ inspectorĭ, nicĭ nu se póte pretinde mai multŭ după lege. Dér nicĭ ecvitabilŭ n'ar fi a pretinde dela nisce bieți învĕțătorĭ sătescĭ cu salare de câte 100—200 fl. pe anŭ, ceea ce nu sciu o mulțime de inspectorĭ de scóle reg. ung., consiliarĭ regescĭ cu plată de câte 2000—3000 fl.

Pe câtŭ pricepemŭ noi din didactică, nicĭ nu ne putemŭ închipuí cum vorŭ propune învĕțătorii din Oradea-mare românesce acele studii, pe carĭ le învață în pedagogiu esclusivŭ unguresce. Firesce că Sipos Orban în hiperzelulŭ sĕu patrioticŭ crede, că totŭ ce învață și scie cetățenulŭ nemaghiarŭ afară de limba maghiară, este în privința spirituală ca și în cea materială cu totulŭ nefolositorŭ pentru elŭ. Precum se vede nu sunt nicĭdecum de învidiatŭ cunoscințele pedagogice ale lui Sipos Orban.

Ajutorulŭ ce sĕ dă pedagogiului Oradanŭ din fondulŭ religiunarŭ nu póte fi motivŭ, ca sĕ se pretindă dela acestŭ institutŭ ceva ce nu pretinde legea și ce desaprobă rațiunea sănătósă pedagogică. Nu este óre datoria statului, ca sĕ ajutoreze în modŭ egalŭ cultura tuturorŭ cetățenilorŭ sĕi? Nu suntemŭ noi cetățenĭ ca și alții? Orĭ dóră este prescrisŭ ca sĕ fimŭ egalĭ cu cetățenii maghiarĭ numai la purtarea sarcinelorŭ statului? Institutelorŭ nóstre de cultură sĕ nu li sĕ dea ajutóre de statŭ, decâtŭ numai cu intențiunea de a zădărnici scopulŭ lorŭ?

Datorința statului ar fi sĕ ridice elŭ însuși institute de cultură cu limba de propunere română (a se vedé legea). Prin urmare décă e scăpatŭ statulŭ de acésta mare sarcină prin confesiunĭ ar trebuì sĕ le dea acestora totŭ ajutorulŭ posibilŭ. Face óre statulŭ acésta?

Décă episcopulŭ de Oradea-mare va face, ceea ce nu presupunemŭ despre dênsulŭ, pe voia lui Sipos Orban, numai ca sĕ nu fiă denunțatŭ ministrului și pressei maghiare ca daco-românŭ — mijlocŭ de presiune înfalibilŭ în ḍiua de aḍĭ — atuncĭ aḍĭ mâne ne vomŭ treḍi cu pretensiunĭ de aceste față cu tóte institutele nóstre pedagogice și vomŭ ajunge ca în aceste preparandii, susținute din sudórea poporului, limba de propunere sĕ fiă esclusivŭ cea maghiară. Ce scopŭ vorŭ mai avé atuncĭ preparandiile române? Ce va fi de instrucțiunea poporului nostru cu astfelŭ de preparandii?

Ne cunóscemŭ ómenii. Le cunóscemŭ tendințele. Vedemŭ că față cu utopiile lorŭ nu vreau sĕ scie de nicĭ o considerațiune, fiă câtŭ de înaltă și de bine întemeiată. Adversarii noștri ne-au datŭ și ne dau în tótă ḍiua probe despre acésta.

Suntemŭ prin urmare îndreptățițĭ, după cele desfășurate mai susŭ, a afirma, că institutele nóstre pedagogice suntŭ atacate de adversarĭ în temeliile lorŭ. Campania s'a deschisŭ și în contra acestorŭ institute. Vĕdŭ ei că cu cărturarii noștri nu-o potŭ scóte la cale nicĭ într'unŭ feliu. Se silescŭ déră sĕ ne înstrăineze scólele și se împedece desvoltarea instrucțiunei nóstre poporale.

Sĕ veghiămŭ și totŭ Românulŭ sĕ fiă la postulŭ sĕu!

Escentricitățile regelui Ludovicŭ II.

Incă ca băiatŭ, Ludovicŭ II se credea mai presusŭ de orice omŭ. In etate de 16 anĭ pretindea ca frate-sĕu Otto sĕ'i dea în tóte întâietate. Când era bolnavŭ nu suferea sĕ lŭ atingă mediculŭ, fiindŭ acesta o ființă inferióră, născutŭ în pulbere. Intr'o ḍi fŭ apucatŭ de frigurĭ, și abia la porunca tată-sĕu Max II se lăsă sĕ'i pipăe mediculŭ pulsulŭ. Privirea cea mândră și scânteiătóre ce i-o aruncă atuncĭ medicului, făcŭ pe acesta sĕ ḍică, că în capulŭ tênĕrului prințŭ se desvoltă unŭ cursŭ de idei, care are sĕ deștepte îngrijirĭ. Acésta s'a și adeveritŭ în urmă. De câțĭva anĭ se pusese pe mâncare și bĕutură peste mĕsură. La mésă nu se mai folosea de lingură, furculiță și cuțitŭ, ci mânca cu degetele. Bănuindŭ că porția de bĕutură i se împuținéză, venì la o straniă ideă d'a avé bĕutură din destulŭ. Indată ce lacheulŭ, care-lŭ servea la mésă, se depărta, ca sĕ aducă la masă ce 'i trebuia, regele ascundea sticla plină cu vinŭ sub scaunŭ și când lacheulŭ se'ntorcea, îlŭ certa că a uitatŭ sĕ 'i aducă vinulŭ. Manevra acésta se repeția până când regele își avé cvantumulŭ de vinŭ îndestulitorŭ, îlŭ ducea după mésă în odaia sa de durmitŭ și acolo bea neturburatŭ de nimenĭ.

Regele Ludovicŭ își făcuse din ḍi nópte și din nópte ḍi. Nóptea lucra, cetea nenumĕrate ḍiare, rapórtele ce-i soseu, însemna cu roșu câte unŭ articulŭ și-lŭ trimetea funcționarului de statŭ responsabilŭ. După ce isprăvea lucrulŭ, juca cu adjutantulŭ sĕu biliardŭ, care ca și alțĭ favorițĭ ai regelui numai după ce-lŭ biruia somnulŭ primea permisiunea sĕ se retragă. Adeseorĭ cântărețulŭ Vogl după representațiune primea ordinŭ sĕ se ducă la vr'unŭ castelŭ alŭ regelui la o anumită óră din nópte, și trebuia sĕ apară. Cânta apoi regelui vr'o ariă ce 'i poruncea și apoi era însoțitŭ îndĕrĕtŭ acasă.

Dintre tóte rudele sale, regele ținea cu deosebită afecțiune la princesa Gisela, fica împĕratului Austriei. Acéstă afecțiune însĕ era fórte incomodă. Trebuia princesa sĕ se scóle nóptea din somnŭ ca sĕ priméscă pe câte unŭ curierŭ espresŭ alŭ regelui, care'i aducea câte unŭ buchetŭ de florĭ. De altmintrelea regele Ludovicŭ nu putea suferi femeile. Intr'o ḍi regele întêmpină pe secretarulŭ sĕu, care se afla cu familia pe o moșiă regală, cu cuvintele: »Am veḍutŭ fața soției d-tale«. Secretarulŭ nesciindŭ ce însemnéză acésta făcŭ unŭ complimentŭ mutŭ. Dér regele repetì vorbele într'unŭ tonŭ fórte aspru: »Am vĕḍutŭ fața soției d-tale“. Acum se desmeticì secretarulŭ și înțelegêndŭ ce vré sĕ ḍică regele, ḍise că va îngriji sĕ nu se mai întêmple acésta.

Escursiunile nocturne ale regelui, în timpŭ de érnă, în saniă, ofereu o priveliște fantastică. Inaintea saniei călărea unŭ maiestru alŭ staulului, îmbrăcatŭ în bogatŭ costumŭ dela curtea lui Ludovicŭ XIV. Aprópe de elŭ călăreu doi purtătorĭ de torțe, cu luminĭ de magnesiu pe prăjinĭ lungĭ aurite. Apoi urmau optŭ Chevauxlegers (cavaleriă ușóră la curtea regelui) în pitorésca uniformă a vechilorŭ muschetierĭ francezĭ, ér în mijloculŭ lorŭ pompósa saniă făcută după modelulŭ săniei din Versailles a regelui Ludovicŭ XIV. In acéstă saniă, peste care plutea o grupă de nimfe lucrate din metalŭ scumpŭ cu coróna regală, ședea regele învĕlitŭ într'o blană. Cam de șése anĭ nu mai călărea regele în escursiunile sale de nópte, din causă că într'o nópte căḍuse, într'o escursiune în munțĭ aprópe de Berg, și se rănì greu, așa că trebuì sĕ i se facă operațiune.

De câtva timpŭ regele obicĭnuia condamnările la bastilă, și mai alesŭ dela începutulŭ acestui anŭ condamnările se înmulțeu în mĕsură estraordinară. Décă audia, că cineva numai a vorbitŭ cu unŭ condamnatŭ, îlŭ trimetea și pe elŭ în bastilă; pe cei din prejurulŭ sĕu

îi bătea cu biciulŭ, ba unui servitorŭ i-a scosŭ regele unŭ ochiu, şi acésta a costatŭ mulţĭ banĭ cassa cabinetului. Mai târḑiu fù şi mai rĕu; în locŭ de biciu, regele luà cana cu ciaiulŭ ferbinte şi-lŭ vĕrsà în céfa unui nenorocitŭ servitorŭ. Numai unulŭ scăpà teafĕrŭ, friserulŭ Hoppe, pe care cum se scie regele-lŭ însărcinase acum în urmă cu formarea unui ministerŭ. Elŭ trebuia sĕ-i ţină societate şi uneorĭ se mai chema câte unŭ servitorŭ şi aşa toţĭ trei: regele, friserulŭ sĕu şi lacheulŭ jucau tarocŭ (jocŭ de cărţĭ.)

Câtva timpŭ a trăitŭ regele Ludovicŭ în nebunia că e Lohengrin (numele unei vechĭ poesii germane, în care se tratéză mitulŭ despre călăreţulŭ pe lebede şi care a servitŭ renumitului componistŭ Wagner ca materiă pentru o operă.) Dorea cu pasiune sĕ fiă trasŭ, ca Lohengrin, de o lebedă, se cutriere valurile, dér nu pe pămêntulŭ profanŭ, ci susŭ în aerŭ, aprópe de lună. Dete decĭ ordinŭ, ca pe coperişulŭ castelului din München se-i facă unŭ basinŭ mare. S'a aşeḑatŭ o uriaşe căldare de metalŭ, printr'o maşineriă se ducea apa susŭ în căldare, ér regele Ludovicŭ în costumulŭ lui Lohengrin, în echipamentŭ de argintŭ, plutea în basinŭ cu luntrea, înaintea căreia era înhămată o lebedă umplută. Dér nu se mulţămì cu acésta. Apa îi era pré limpede şi lui Lohengrin îi trebuiau valurĭ albastre. Unŭ favoritŭ alŭ regelui venì la idea sĕ umple basinulŭ cu vitriolŭ de alamă. Acum apa era albastră, dér după câtva timpŭ soluţiunea de vitriolŭ róse metalulŭ basinului şi apa pĕtrunse prin tavanŭ (plafondŭ) în pompósele odăi regale, nimicindŭ totŭ. Decĭ nu mergea nicĭ aşa. Se repararā cu marĭ cheltuelĭ pagubele şi opticulŭ Frauenhofer din München fù chematŭ sĕ dea apei o colóre albastră prin órecare efecte ale luminei. Dér nicĭ cu acésta nu se mulţămì regele. Apa nu făcea mişcare. Se aşeḑà decĭ unŭ mechanismŭ, care producea valurĭ. Câţĭva servitorĭ lucrau de'i tăiau năduşelele învêrtindŭ o rótă aşeḑată'n apă, ca sĕ facă valurĭ. Dér acestea îi erau pré slabe regelui şi ordonà sĕ misce apa mai tare. Lucrătorii înmulţiră învêrtiturile roţii, valurile deveniră totŭ mai puternice — şi regele căḑù în apă. Acestŭ episodŭ îi distruse ilusiunea, deórece Lohengrin cu luntrea sa nicĭodată n'a suferitŭ naufragiu, şi regele încetà cu plutirile în basinŭ. (Va urmă.)

SCIRILE ḐILEI.

Cardinalulŭ archiepiscopŭ *Haynald* a trimisŭ viceprimarului Carolŭ *Gerloczy*, ca preşedinte alŭ marei *reuniunĭ de maghiarisare*, o scrisóre, în care îşĭ exprimă bucuria sa, că reuniunea a'e de scopŭ de a ridica »cultura", de care clerulŭ înaltŭ totdéuna s'a îngrijitŭ. Cardinalulŭ promite reuniunei ajutorŭ energicŭ şi accentuéză datoria clerului, de a sprijini pretutindenĭ sîrguinţele reuniunei. Mai departe vorbesce prelatulŭ despre acţiunea cea mai recentă a clerului în privinţa desvoltării „culturii maghiare". In mânăstirea de călugăriţe din Zomborŭ s'a înfiinţatŭ o scólă maghiară de fete, a douĕspreḑecea în Ungaria, care e condusă de călugăriţe. Cardinalulŭ Haynald a dăruitŭ acestei scóle 50,000 fl. şi unei alteia în comitatulŭ Bacs 130,000 fl. In sfêrşitŭ aviséză la „spiritulŭ maghiarŭ," ce domnesce în cele douĕ orfelinate din Kalocea. Cu o binecuvêntare pentru instituţiunea maghiară termină scrisórea. — Nu scimŭ, se cară apă cu ciurulŭ, orĭ se bate apa în piuă; şi într'unŭ casŭ şi într'altulŭ totŭ la acelaşĭ resultatŭ ajungŭ „patrioţii," — la fiasco.

—x—

In congregaţiunea comitatului *Timişóra* a propusŭ membrulŭ comitetului, deputatulŭ Vargics, ca sĕ se voteze, cu privire la întêmplările din urmă, guvernului încredere. După o desbatere viuă a hotărîtŭ congregaţiunea sĕ trécă peste propunere *la ordinea ḑilei.* Hotărîrea a produsŭ sensaţiune, mai vêrtosŭ, că chiar viceşpanulŭ Ormos a vorbitŭ contra votărei de încredere. — A păţit'o „liberalulŭ« ministru.

—x—

„Oficiosulŭ »Nemzet" scrie: „In scóla elementară a comunei germane *Csepel* din comitatulŭ *Peştei* s'a datŭ la 12 Iuniu esamenulŭ anualŭ în presenţa inspectorului de scólă alŭ comitatului Pesta, Iosifŭ Tath, cu care ocasiune s'a constatatŭ cu bucuriă, că băeţii din scóla acéstă, în care numai de doi anĭ încóce se predă limba maghiară, vorbescŭ »binişorŭ" unguresce.« — Reclame amăgitóre.

—x—

Călĕtorĭ prin *Agnita* spunŭ, că acéstă comună e în periculŭ d'a fi inundată. Apa a intratŭ deja în mai multe case.

Din Transilvania, Maiŭ 1886

(Fine.)

Unde rĕmâne dér destingerea de sânge ce-o facŭ unii, fălindu-sĕ cu »nemeşugulŭ", faţă cu poporulŭ, când lucru luminatŭ este, că nu numai coloniştii din Dacia, ci şi vechii Romanĭ erau numai ţĕranĭ agricultorĭ şi militarĭ. Numai cu arma şi cu sapa au domnitŭ şi au romanisatŭ ei lumea atuncĭ. — Sĕ vedemŭ dér puterea strămoşilorŭ noştri din vechia Daciă manifestată prin s a p ă.

Din scrierile lui Amianŭ Marcelinŭ,*) care trăia în s. IV. se póte vedé, că Romanii se apĕrau de barbarĭ mai multŭ cu s a p a, adecă rodindŭ şi lucrândŭ ţarinile, ér barbarii respectau pe Romanĭ, pentru-ca sĕ se pótă hrănĭ pe lângă dênşii. In adevĕrŭ aceştĭ barbarĭ nu sciau pe atuncĭ nicĭ cum se lucreze pămêntulŭ, ci âmblau numai cu şatra ca Ţiganii, de aceea sĕ şi numiau nomaḑĭ. Astfelŭ asupra barbarului nomadŭ Romanulŭ avea puterea a g r i c u l t o r u l u i h r ă n i t o r ŭ şi prin urmare s a p a R o m a n u l u i e r a m u l t ŭ m a i p u t e r n i c ă d e c â t ŭ a r m a b a r b a r u l u i. Acesta era silitŭ se cruţe pe Romanĭ în interesulŭ sĕu propriu şi astfelŭ Romanulŭ era supĕriorŭ barbarului, deşi dominatŭ de elŭ. Sapa decĭ a fostŭ puterea Romanilorŭ dela Dunăre faţă cu barbarii şi ţatâtŭ de multŭ séu identificatŭ ei cu agricultura, în câtŭ suntŭ singurulŭ poporŭ la care tóte cântecele sĕ incepŭ cu amintirea de „frunḑă verde." S a p a a fostŭ limanulŭ şi portulŭ de scăpare alŭ naţionalităţii nóstre în acele timpurĭ furtunóse despre carĭ unŭ vechiu istoricŭ românŭ scrie:

»Cumplite vremĭ erau acele, aşa cumplite, în câtŭ Românii nu aveau timpŭ, nicĭ măcar sĕ resufle, luptându-sĕ cu câţĭ mai mulţĭ duşmanĭ de odată, ne cum sĕ se mai gândéscă a sta sĕ scrie faptele lorŭ cele multe de tótă ḑiua şi de tótă óra." Sapa, toporulŭ şi cósa fiindŭ totŭ de ferŭ şi de oţĕlŭ ca şi arma, strămoşii noştri în vreme de nevoie puteau nu numai sĕ-şĭ lucreze pămêntulŭ cu ele, ci se-şĭ apere şi ţéra. —

Ḑatinele, bunele deprinderĭ, faptele de gloriă şi mărire ale strămoşilorŭ noştri, — scurtŭ: totŭ ceea ce numiau dênşii: „*Virtus Romana*" au rĕmasŭ conservate în mintea cea genială a plugarului nostru, care le-a sciutŭ eternisa într'unŭ modŭ atâtŭ de clasicŭ în povestile, doinele şi horile sale, precum póte nu se mai află nicĭ la unŭ poporŭ din lume. Suntŭ nenumĕrate aceste producte literare a-le poporului, de aceea nu potŭ sĕ nu amintescŭ barĕmĭ câteva. — Povestea: „Casele smeului în buzunarulŭ Românului," baladele: „Dochia şi Traianŭ", „Erculeanŭ" »Şalga" »Mihulŭ voiniculŭ" ş. a. suntŭ nepreţuite tesaure. Povestea şi balada: »Dochia şi Traianŭ" ne dau în resumatŭ tóte tradiţiunile şi respective întêmplările subjugării Dacilorŭ prin Traianŭ. — »Erculeanŭ« ne arată impărţirea Daciei în 3 părţĭ, care împărţire s'a întêmplatŭ cam spre seclulŭ alŭ XII, căcĭ numai pe atuncĭ Dacia nu mai era una, ci trei, după cum sună cântecŭlŭ. Ne descrie acésta baladă douĕ felurĭ de timpurĭ ale Daciei: timpurile „în ḑorĭ« de sub Traianŭ şi Aurelianŭ, adecă ḑilele de fericire, — şi timpurile de jale în urma năvălirilorŭ barbare. Erculeanŭ, istoricii dau cu socotéla, că e unulŭ din căpitanii veniţĭ dela Geneva în s. XI. — „Şalga" şi „Mihulŭ voiniculŭ« ne spunŭ, cea d'ântâiă faptele de mărire ale femeei, ér cea de a doua ale bărbatului românŭ. —

Aceste scumpe reminiscinţe şi sacre tradiţiunĭ compunŭ literatura poporală tradiţională. Intru câtŭ a ajutatŭ acum mintea, respective acestŭ productŭ şi tesaurŭ păstratŭ în mintea poporului plugarŭ şi îmbrăcatŭ într'o formă aşa de clasică, conservarea naţionalităţii nóstre, ni-o spune Dr. Silaşĭ în opşorulŭ sĕu dela 1874. Étă ce ḑice eruditulŭ nostru bărbatŭ între altele:

„Nu cutare şi cutare biserică, cutare şi cutare confesiune, cu principie altmintrelea pré divine, pré liberalĭ, pré umanitare, precum că: „nu este între noi nicĭ Grecŭ, nicĭ Romanŭ, nicĭ liberŭ, nicĭ sclavŭ ci toţĭ suntemŭ una în Christosŭ"*), nu atare biserică şi confesiune, ḑicŭ, ne-a datŭ ceea ce nicĭ dênsa nu avea: *puterea conservatóre a naţionalităţii nóstre. Biserica ne* face serviciu naţionalŭ conservativŭ numaĭ accidentalminte, numai întru câtŭ sciu rĕspândi lumina; la din contră ne dete, cândŭ pe mâna slavonismuluĭ, când pe a grecismuluĭ, când pe altele.... Ceea ce însĕ în trecutŭ ne strecurà printre atâtea Scille şi Caribdii, ne scóse ca prin minune din ghiarăle morţii naţionalĭ, fură în prima liniă preindegetatele tradiţiunĭ şi reminiscinţe sacre. Prin mijloculŭ acestora ne şoptiră străbunii din mormêntŭ mereu, cum că suntemŭ fii ai Romei, descendenţĭ ai glorioşilorŭ legiunarĭ, cuceritorĭ ai lumei. Memoria virtuţii lorŭ vĕ va oţĕli, trebue sĕ ne oţeléscă, vecĭ, pururea la fapte de gloriă şi mărire cu a-le lorŭ."

Altmintrelea mintea Românului şi maniera lui fină este recunoscută şi de străinĭ. Dintre cei mulţĭ voiu aminti pe renumitulŭ geografŭ şi cunoscĕtorŭ de poporŭ, Hoffmann, care astfelŭ caracteriséză pe Românĭ: „*pricepere aşa de iute, înţelegere aşa de deschisă, agerime aşa de mare împreunată cu indĕmânătate în purtare, cum vedemŭ la Românulŭ celŭ mai de rêndŭ, nu se mai află nicăirĭ..., limba lui atâtŭ de dulce sunătóre şi bogată, încâtŭ s'ar potrivi cu deosebire pentru celŭ mai cultivatŭ poporŭ de pe faţa pămêntului.*"

Acum lăsŭ sĕ judece cetitorulŭ imparţialŭ, décă a întra în legăturĭ de căsĕtoriă cu ficele fruntaşilorŭ ale acestui poporŭ însémnă a fi unŭ omŭ simplu, abstrăgêndŭ, că matrimonium et bellum sunt res Dei? Orĭ dóră pentru aceea îşĭ luminéză poporulŭ junimea, ca acésta sĕ formeze o castră separată de dênsulŭ şi celŭ puţinŭ o parte dintrênsa sĕ nu fericéscă şi fice dela ţéră? S'a ḑisŭ în colónele iubitei nóstre „Gazete," că junimea huiduită fiindŭ pe la universităţile maghiare pentru că-şĭ vorbesce limba, va preferi ficele de ţĕranĭ cu puţină carte, dar cu mare iubire către ce-i românescŭ, acelorŭ pŭpuşĭ, carĭ, crescute fiindŭ în scóle străine, ignoréză limba străbună. Acesta este unŭ postulatŭ de esistenţă naţională alŭ timpului în care trăimŭ. Am avutŭ timpŭ destulŭ D-le Redactorŭ, a ceti şi chiar esperia, că astăḑĭ, când ne este mai tare atacată dulcea nóstră limbă moştenită dela strămoşii noştri, marĭ în vorbe şi în fapte, cum că multe d-şóre de ale nóstre cetescŭ cu predilecţiune pe Petöfy, Vörösmartin et tutti quanti. Altele îşĭ ţinŭ de gloriă de a debuta pe scene unguresci, ca apoi mai târḑiu devenindŭ mame sĕ scótă limba română din sanctuarulŭ familiei. Cine nu vede că aceste mame suntŭ mai primejdióse pentru noi decâtŭ tóte »Kulturegyletuile?" Acestei stărĭ triste de lucrurĭ sĕ opune unŭ curentŭ multŭ compromiţătorŭ pentru causa românéscă. S'au formatŭ, şi astăḑĭ sĕ forméză. familii culte, în carĭ totŭ ce vĕdŭ ochii şi audŭ urechile este românescŭ, căcĭ mama familiei n'a cunoscutŭ scóla străină afară de scóla, ce a primit'o în casa părintelui sĕu plugarŭ, orĭ dóră în satulŭ cu comorile şi cu iubirea de ce-i românescŭ. Prin acésta nu voimŭ sĕ ḑicemŭ, că în tóte casele, unde femeia e crescută ca tênĕră în scólă străină, ar fi espul-

---

*) Vedĭ şi ist. pentru poporŭ etc. de G. R. Melidonŭ p. 24 şi 117.

*) Epist. c. Rom. s. a.

FOILETONU.

Călĕtoria lui Stanley prin Africa centrală.

(Urmare.)

Duşmanii respinşĭ şi poftitorĭ de rĕsbunare se respândiră pe amêndoĭ ţermuriĭ rîuluĭ, alarmândŭ cu cornurile şi buciumile lorŭ tóte satele de prin apropiere. Situaţiunea espediţieĭ era câtŭ se póte de periculósă, de óre-ce în acelaşĭ timpŭ nu tocmaĭ din depărtare se auḑì sgomotulŭ unuĭ cataractŭ. Inainte sgomotulŭ cataractuluĭ, de o parte şi de alta strigătele ameninţătóre ale sĕlbaticilorŭ,... era o scenă, care trebuia sĕ pună în mişcare chiar şi inima omuluĭ celui maĭ neînspăimêntatŭ.

„Ce este de făcutŭ?", scrie călĕtorulŭ nostru. „Sĕ ne oprimŭ în locŭ şi sĕ căutămŭ a ne împotriví furioşilorŭ canibalĭ, carĭ cu strigătele lorŭ năbuşescŭ sgomotulŭ sĕrbătorescŭ alŭ apeĭ căḑĕtóre, séu sĕ ḑicemŭ: Sórtea nóstră este în mâna celuĭ A-tot-puternicŭ, şi sĕ încercămŭ a trece prin cataractulŭ, de care ne apropiămŭ?... Intr'aceea noĭ lunecămŭ înainte spre loculŭ de peire, şi va sĕ ḑică, décă este vorba sĕ luămŭ vre-o decisiune, trebue sĕ ne decidemŭ la momentŭ. Décă nu voimŭ a ne hotărì pentru cuţitele sĕlbaticilorŭ, care s'au şi ascuţitŭ pentru gâturile nóstre, atuncĭ mórtea prin înecare este câtŭ se póte de sigură."

Stanley poruncì ómenilorŭ sĕĭ, sĕ mâne luntrile la ţermure, sĕ ancoreze aicĭ şi sĕ încépă lupta. Debarcarea însă nu era lucru aşa de uşorŭ. Sĕlbaticiĭ nu lăsară cu una cu douĕ sĕ se apropie vasele călĕtorilorŭ noştri de uscatŭ, de aceea eroulŭ nostru trebuì sĕ'ncerce a debarca ceva maĭ în susulŭ rîuluĭ. Şi aicĭ însă eĭ eşiră înaintea ómenilorŭ noştri, gata de a face cea maĭ mare împotrivire, de aceea Stanley se gândì la o manevră. Anume elŭ trimise pe Manva Sera cu patru canoe ceva şi maĭ în susulŭ rîuluĭ. Pe când Stanley avea sĕ încépă lupta, Manva trebuia sĕ debarce şi sĕ-ĭ atace pe canibalĭ dela spate.

Indată-ce călĕtorulŭ nostru observà, că Manva se apropiă de duşmanĭ, se repeḑì şi elŭ cu ómeniĭ sĕĭ spre ţermure, şi după o luptă înverşunată sĕlbaticiĭ fură siliţĭ sĕ se retragă.

Intr'aceea însărase binişorŭ. Până la 10 óre trebuiră sĕ muncéscă ómeniĭ noştri cu toţiĭ, ca sĕ'şi pótă face o tabără întărită ca de obiceiu. Numaĭ după aceea se putură pune la odihnă sêrmaniĭ, şi'şĭ maĭ putură odihní membrele peste mĕsură ostenite de nĕcazurile de peste ḑi. Stanley, înainte de a se culca, înălţà o ferbinte rugăciune către A-tot-puterniculŭ, prin care pe de o parte îĭ mulţămea pentru bogatulŭ ajutorŭ de până acum, éră de altă parte îlŭ ruga, ca şi de aicĭ înainte, în nĕcazurile şi greutăţile, ce de bună séma aveau sĕ maĭ urmeze, sĕ'lŭ ocrotéscă cu sfântă mâna sa.

Ómeniĭ noştri maĭ aveau cu totulŭ numaĭ 48 arme cu focŭ, dintre care cincĭ le întrebuinţa însuşĭ Stanley. Maĭ puternicŭ însă şi maĭ înspăimêntătorŭ decâtŭ aceste arme se arĕtà a doua ḑi, când duşmaniĭ îşĭ reînoiră năvala lorŭ, curagiulŭ desperărei, ce oţelia inima fiecăruia din soţiĭ călĕtoruluĭ nostru şi totodată-ĭ făcea maĭ agerĭ la minte şi mai decişĭ. Sĕlbaticiĭ maĭ căpĕtaseră peste nópte ajutóre însemnate. Stanley făcù cam de pe la 10 ciasurĭ înainte de amiaḑĭ maĭ multe atacurĭ unulŭ după altulŭ. In aceste atacurĭ doĭ dintre ómeniĭ sĕĭ fură omorîţĭ, éră ḑece răniţĭ. Numaĭ acum vĕḑură sĕlbaticiĭ, că cu străiniĭ aceştia nu potŭ face nicĭ o ispravă. Eĭ aflară de bine a se retrage, şi de aicĭ înainte călĕtoriĭ noştri nu maĭ fură supăraţĭ de dênşiĭ.

CAPITOLULŬ XVIII.

Cataractele luĭ Stanley. — In ţéra sĕlbaticilorŭ Bakuma. — Cum ocolesce Stanley cataractele. — Zaidi în mijloculŭ cataractuluĭ. — Incercărĭ pentru a'lŭ scăpa. — Uledi şi Marzuk se decidŭ a îndeplini o faptă eroică. — In periculŭ grozavŭ. — Cu mare greutate scăpaţĭ de mórte. — In tóte părţile canibalĭ. — Prinşĭ în cursă. — Alŭ şeselea şi alŭ şeptelea cataractŭ — Lupte din nou.

Călĕtorulŭ nostru avea acum maĭ ântâiŭ şi maĭ ântâiŭ sĕ cerceteze cu de-amĕruntulŭ primulŭ cataractŭ

sată limba străbună, ci numai atâta, că prin căsĕtoriile, ce s'au făcutŭ şi ce sĕ facŭ deschilinitŭ între teologĭ şi fice de fruntaşĭ plugarĭ, junimea arată, că pentru a lecui rele dela rădĕcină scie sĕ se folosĕscă de mijlóce radicale.

De ale scólei.

Salnicŭ, 4 Iuniu 1886.

Domnule Redactorŭ! V'am comunicatŭ de prin Selagiu totŭ lucrurĭ întristătóre, în ce privesce raportulŭ între noi şi uneltele guvernanţilorŭ. De astădată vĕ scriu şi ceva îmbucurătorŭ, referitorŭ la starea nóstră socială.

Inteliginţa din Selagiu de cu bunŭ timpŭ a începutŭ a lucra în viia culturei nóstre naţionale. Constituită în reuniunĭ şi asociaţiunĭ cum e: *„Reuniunea învĕţătoriilorŭ românĭ selăgenĭ“* şi: *Despărţămentulŭ XI alŭ Asociaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ«*; ea se nisuesce din rĕsputerĭ a rĕspândi câtŭ mai tare cultura între poporulŭ românŭ părtaşŭ de atâta sórte vitregă.

Éră femeia română sĕlăgiană nu a voitŭ a rĕmâné îndĕrĕtŭ în acéstă lucrare măréţă. Şi ele de timpuriu întemeiară „Reuniunea femeilorŭ selăgiene.“

Dér cine dintre Românii inteligenţĭ, carĭ citescŭ vre-unŭ diarŭ românescŭ, nu scie câtă activitate desvoltă inteligenţa selăgiénă pe terenulŭ socialŭ-naţionalŭ? In mare parte însĕ acésta activitate se datoresce acelorŭ bărbaţĭ demnĭ de totŭ respectulŭ, carĭ stau în fruntea acestorŭ reuniunĭ şi amŭ puté dice în fruntea societăţii nóstre. Demnulŭ nostru bărbatŭ din tagma clerului, Vicarulŭ Selagiului Alimpiu Barboloviciu, dimpreună cu zelosulŭ advocatŭ And. Cosma, aceştia suntŭ sufletulŭ dătătorŭ de viéţă în inteliginţa nóstră selăgiénă. Acestora le urméză apoi alţĭ aleşĭ ai naţiunei cu însufleţire în lucrarea de înălţare a némului nóstru. Georgiu Popŭ de Băsescĭ, Gavrilă Trifŭ, Georgiu Filepŭ şi alţii suntŭ totŭ atâţa pionerĭ ai culturei nóstre naţionale. Dér voiu sĕ vorbescŭ despre activitatea Despărţĕmêntului XI alŭ Asociaţiunei pre terenulŭ învĕţĕmêntului.

Pre câtŭ sciu eu în nicĭ o parte a patriei nóstre locuite de Românĭ, pre unde s'a constituitŭ inteliginţa nóstră în despărţĕminte de ale Asociaţiunei, nu cercetéză cu atâta zelŭ esamenele scólelorŭ poporale, ca în despărţĕmêntulŭ alŭ XI-lea selăgiénŭ, carele împarte premie nu numai între învĕţătorii mai diligenţĭ şi carĭ arétă resultatulŭ celŭ mai bunŭ cu scolarii, ci şi între scolarii cei mai bunĭ.

Despre resultatulŭ îmbucurătorŭ ce-lŭ produce asistarea la esamenele scolarilorŭ, precum şi împărţirea premielorŭ, Vĕ potŭ împărtăşi din esperienţa propriă, căcĭ am fostŭ fericitŭ a lua parte ca membru într'o comisiune scolastică delegată din partea despărţĕmêntului XI alŭ Asociaţiunei. Nu numai scolarii capĕtă imboldŭ ca sĕ sporéscă cu învĕţătura pe anŭ ce merge mai multŭ, ci şi învĕţătorii, ba chiar şi părinţii scolarilorŭ, vĕdêndŭ că esamenele suntŭ cercetate de atâţa cărturarĭ românĭ, şi ascultândŭ învĕţăturile înţelepte, ce le dau delegaţii despărţĕmêntului cu privire la binefacerile învĕţăturei ce o respândesce scóla, se împlu de unŭ zelŭ sântŭ către ale scólei. Éră preoţii, ca directorĭ ai scólelorŭ, se vĕdŭ şi dênşii îndemnaţĭ a inspecta peste anŭ mai bine scóla, pentru ca la finea anului scolasticŭ sĕ pótă fi părtaşĭ în laudă pentru resultatulŭ bunŭ arĕtatŭ.

Numai în anulŭ scolasticŭ 1884/5 a începutŭ despărţĕmêntulŭ a delega comisiunĭ scolastice şi resultatulŭ dobênditŭ cu adevĕratŭ ne împle inima de bucuriă, aşa încâtŭ nu pregetămŭ, a recomanda acésta şi altorŭ despărţĕminte de ale Asociaţiunei nóstre.

Regulamentulŭ despărţĕmêntului XI-lea selăgiénŭ cere dela membrii comisiunei scolastice, carĭ asistă la esamenele dintr'unŭ districtŭ protopopescŭ, ca între altele sĕ caute prin archivele parochiale şi pe la privaţĭ după monumente de literatură vechiă naţională, după monede séu alte bucăţĭ archeologice.

Pe unde am ospitatŭ la esamenele scolarĭ, ce e dreptŭ nu am datŭ de urma vre unei cărţĭ vechĭ de interesŭ naţionalŭ, déră am făcutŭ o descoperire preţiósă pentru orĭce Românŭ. Am aflatŭ adecă dela d-nulŭ Gavriilŭ Vaida, venerabilulŭ preotŭ din Bobota, cumcă Georgiu Şincai, nemuritorulŭ istoricŭ, a muritŭ acolo şi se află înmormêntatŭ în fostulŭ cimitirŭ alŭ bisericei vechĭ, şi acésta s'a aflatŭ dela bărbaţĭ bĕtrânĭ demnĭ de tótă credinţa.

Totŭ cu acea ocasiune am aflatŭ numirĭ topografice, carĭ arată origine romană, şi am aflatŭ urme de cetăţĭ (întăriturĭ) romane, precum la Chéja, la Bobota mică şi la Gíorocuta, despre carĭ însĕ mai pe largŭ cu altă ocasiune. *Ausonia.*

Academia română

(Urmare.)

IV. *Premiulŭ Statului Lazărŭ*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1887 celei mai bune lucrărĭ în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Flora descriptivă a unui judeţŭ din România“ după alegerea concurentului.

Manuscrisulŭ trebue sĕ cuprindă materiă pentru 300—400 pagine de tiparŭ în 8° *garmondŭ.*

Terminulŭ presentării manuscriselorŭ la concursŭ va fi 31 Decemvre 1886.

V. *Premiulŭ Alexandru Ioan Cuza*, de 4,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1887 celei mai bune disertaţiunĭ în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Istoria Românilorŭ în Dacia Traiană, dela Aurelianŭ până la fundarea principatelorŭ Moldova şi Ţéra-Românéscă.“

Intinderea operatului va fi de 20 cóle de tiparŭ în 4° micŭ séu 8° ordinarŭ cu litere *garmondŭ*. Terminulŭ presentării manuscriselorŭ va fi 31 Decemvre 1886.

VI. *Premiulŭ Statului Lazărŭ*, de 5000 lei, se va decerne în cursulŭ sesiunii generale din anulŭ 1888 unei cărţĭ scrise în limba română, cu conţinutŭ sciinţificŭ, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1886 până la 31 Decemvre 1887, séu celei mai importante invenţiunĭ sciinţifice făcute dela 1 Ianurie 1886 până la 31 Decemvre 1887.

VII. *Premiulŭ Statului Heliade-Rădulescu*, de 5,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1888, celei mai bune disertaţiunĭ scrise în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Nunta la Românĭ. Studiu istorico-etnograficŭ comparativŭ.“

Usurile nupţiale trebuescŭ studiate în varietăţile lorŭ după tóte provinciele române, comparându-se cu nunta la vechii Romanĭ şi la popórăle neolatine pe de o parte, cu nunta la vecinii Românilorŭ (Slavĭ, Ungurĭ, Grecĭ, Albanezĭ) pe de alta, de unde sĕ reésă apoi dela sine o conclusiune istorico-etnografică.

Manuscrisulŭ va trebui sĕ cuprindă materie pentru 200—300 pagine de tiparŭ în 8° garmondŭ.

Terminulŭ presintării manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decemvre 1887.

VIII. *Premiulŭ Statului Lazăzŭ*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulŭ 1889 celei mai bune lucrărĭ în limba română asupra următorului subiectŭ:

„Studiulŭ vinurilorŭ din România din punctulŭ de vedere economicŭ şi alŭ compositiunii lorŭ chimice.“

Manuscrisulŭ va trebui sĕ cuprindă materie pentru circa 300 pagine de tiparŭ în 8° *garmondŭ.*

Terminulŭ presentării manuscriselorŭ la concursŭ va fi până la 31 Decemvrie 1888.

IX. *Premiulŭ Asociaţiunii Craiovene pentru desvoltarea învĕţămêntului publicŭ*, în suma de lei 1,500, se va decerne, în sesiunea generală din anulŭ 1887, celei mai bune cărţĭ didactice în limba română din câte se vorŭ fi tipăritŭ dela 1 Ianuarie 1883 până la 31 Decemvrie 1886. Acéstă dată este şi terminulŭ extremŭ alŭ depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărţilorŭ propuse pentru concursŭ.

(Va urma.)

Convocare.

Adunarea generală a despărţămêntului VIII alŭ »Associaţiunei transilvane pentru literatura română şi cultura poporului românŭ« se convócă prin acésta în comuna *Totoiu* pe 11 Iulie 1886 st n. de către Direcţiunea despărţămêntului alŭ VIII.

Alba-Iulia 14 Iunie 1886. *Ioanŭ Piposŭ*, directorŭ.

Ultime scirĭ.

LONDRA, 16 Iuniu. — Se telegrafiază din Atena diarului „Standard,“ că demobilisarea armatei turcescĭ se face fórte încetŭ, căcĭ Pórta scie că Rusia ţine trupe gata în Basarabia, în prevederea unei eventualităţĭ ce s'ar ivi în Bulgaria.

CONSTANTINOPOLŬ, 16 Iuniu. — Pórta a atrasŭ atenţiunea mai multorŭ ambasadorĭ asupra formării la graniţa grecéscă a unorŭ bande de partisanĭ ai rĕsboiului, numĕrândŭ mai multe sute séu chiar vr'o miă de ómenĭ organisaţĭ în înţelegere cu autorităţile grecescĭ. De aceea Turcia nu desarméză.

PARISŬ, 16 Iuniu.— Diarulŭ „Le Temps“ luândŭ actŭ, că în discursulŭ pronunţatŭ la deschiderea Sobraniei, prinţulŭ Alexandru a învitatŭ camera sĕ hotărască asupra afacerilorŭ şi cestiunilorŭ, carĭ privescŭ interesele patriei comune, face sĕ se observe, că nicĭ Europa, nicĭ Turcia nu recunoscŭ cestiunĭ de unŭ astfelŭ de ordinŭ. Bulgaria se pune decĭ în opositiune cu hotărîrile Conferinţei. „Le Temps“ enumĕră celelalte motive, carĭ facŭ pe Turcia neîncredĕtóre şi nemulţămită, din care causă întârdiază desarmarea trupelorŭ sale şi conchide dicêndŭ, că se teme că va vedé din nou pe Bulgaria turburândŭ pacea Europei.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.«)

MÜNCHEN, 18 Iuniu. — Camera deputaţilorŭ a ascultatŭ comunicările ministrului preşedinte Lutz, privitóre la regenţă şi la succesiunea tronului; alese apoi o comisiune de 28 membri, ca sĕ esamineze actele ce se vorŭ presenta de cabinetŭ.

DIVERSE.

Popa şi Ţiganulŭ. — Cetimŭ în „Liberalulŭ din Iaşĭ:« Suntŭ câteva dile de când preotulŭ Em.., dela o biserică de aicĭ, a avutŭ nefericirea de a i se îmbolnăvi unŭ calŭ. Se duce cu elŭ numai decâtŭ la doctorulŭ veterinarŭ T... şi acesta, în urma cercetărilorŭ medicale ce ii s'au făcutŭ, l'a condamnatŭ la mórte, spuindŭ părintelui, că ar fi bine sĕ-lŭ ducă mai din vreme la Ciricŭ ca sĕ nu móră în mijloculŭ têrgului şi sĕ se vadă astfelŭ nevoitŭ a plăti cuiva sĕ-lŭ scótă afară din oraşŭ. Preotulŭ se şi pornì către loculŭ indicatŭ de veterinarŭ. Pe drumŭ însĕ se întêlni cu *Costache Ţiganulŭ*, cunoscutŭ veterinarŭ, fără diplomă, în Tătăraşĭ. — „Unde te ducĭ părinte?« întrebà elŭ. — »Mĕ ducŭ la Ciricŭ cu calulŭ ĕsta; doctorulŭ veterinarŭ l'a osânditŭ la mórte. — „Aş! Las' că ţi-lŭ facŭ eu sănĕtosŭ, părinte!“ Intră ei în têrguială. Ţiganulŭ cere 12 francĭ ca sĕ îndrepte calulŭ părintelui. Acesta de bună credinţă se învoesce şi dă veterinarului nostru suma cerută. Peste vre-o trei dile preotulŭ era sĕ se întórcă sĕ-şĭ ia calulŭ sănĕtosŭ, după încredinţările ţiganului. Cele trei dile trecŭ şi preotulŭ vine la ţiganŭ şi întrebă despre sănĕtatea calului. — „Sănĕtosŭ tunŭ părinte!“ rĕspunde ţiganulŭ. Apoi se duce sĕ-i aducă calulŭ. Ce se întêmplâse însĕ? Ţiganulŭ furase de pe tolócă unŭ calŭ străinŭ, care sĕmâna puţinŭ cu alŭ popii, afară de órecare micĭ semne, între carĭ era şi acela, că calulŭ popii avea códa retezată, pe când celŭ ce-lŭ adusese ţiganulŭ era cu códa lungă. Preotulŭ de o cam dată protestéză, dicêndŭ că nu'şĭ recunósce calulŭ. Ţiganulŭ însĕ stăruesce că e chiar alŭ sfinţiei sale, — şi astfelŭ preotulŭ primesce acelŭ calŭ, care nu era alŭ sĕu. Nu trece multŭ şi păgubaşulŭ — unŭ evreu — oblicesce că calulŭ sĕu e la Şorogarĭ, la via preotului Em... In adevĕrŭ acolo îşĭ găsesce calulŭ şi acum părintele sufere nĕcazulŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu

alŭ luĭ Livingstone. — Aicĭ este de observatŭ, că atâtŭ acestŭ cataractŭ, câtŭ şi cele aflate maĭ încolo fură numite după numele descoperitoruluĭ: *cataractele luĭ Stanley.*

Elŭ se suì în vêrfulŭ unuĭ copacŭ înaltŭ şi de aicĭ observà cu ajutorulŭ unuĭ ochianŭ unŭ şirŭ întregŭ de stâncĭ, care tăiau rîulŭ dela o margine până la cealaltă. Braţulŭ maĭ îngustŭ, din stânga, alŭ acestuia se repedia cu putere peste maĭ multe terase de stâncĭ într'o vêltóre spumegósă; braţulŭ maĭ latŭ de-a drépta rîuluĭ se aduna într'unŭ mare basinŭ la spatele uneĭ stâncĭ de 90 metri de înalte, şi apoĭ din acestŭ basinŭ luneca peste crésta stâncilorŭ şi cădea în adâncime, formândŭ unulŭ din cele maĭ admirabile cataracte. Vĕdêndŭ Stanley, că vasele n'au ce căuta prin acestŭ îngrozitorŭ cataractŭ, hotărì, sĕ fiă transportate pe uscatŭ până la loculŭ, în care undele rîuluĭ se liniştescŭ din nou şi astfelŭ plutirea este cu putinţă. Lucrulŭ acesta însă era cu atâtŭ maĭ greu de esecutatŭ, de óre-ce pădurile de pe ţermurĭ erau aşa de dese, încâtŭ ca sĕ pótă pĕtrunde cine-va prin ele, trebuia maĭ ântâiŭ sĕ'şĭ facă cale cu securea. In sfêrşitŭ însă, după marĭ ostenelĭ, se făcù şi acésta cu ajutorulŭ luĭ D-deu. In 7 Ianuariu după amiadĭ „Alice“ şi celelalte vase plutiau din nou pe rîulŭ, pe care fuseseră silite a'lŭ părăsí.

In curênd însă se audì vêjeitulŭ unuĭ nou cataractŭ. De óre-ce se apropia séra şi de óre-ce undele rîuluĭ nu erau destulŭ de sigure, ca luntrile sĕ rĕmână peste nópte pe ele, călĕtorii noştri se îndreptară spre o insulă, unde voiau sĕ poposéscă până a doua di de diminéţă.

Nicĭ nu se apropiară cum se cade vasele ómenilorŭ noştri de insula, despre care e vorba, şi iată nu numaĭ de pe insulă, ci şi de pe amêndoĭ ţermuriĭ se audiră alarmele de rĕsboiŭ ale sĕlbaticilorŭ Bakuma, carĭ locuescŭ în aceste ţinuturĭ. Spre orĭ şi ce parte s'ar fi îndreptatŭ eroulŭ nostru, trebuia sĕ se ia la hărţuială, de aceea dete cu socotéla, că maĭ favorabilŭ ar fi, déca ar ataca pe ceĭ de pe insulă. Nu cu multă ostenélă isbutiră călĕtoriĭ noştri a-ĭ alunga pe aceştia şi a-ĭ silí sĕ'şĭ caute scăpare pe ţermuriĭ rîuluĭ.

Nóptea trecù în linişte, şi a doua di Stanley avù destulă vreme sĕ cerceteze cu de-a mĕruntulŭ insula şi împrejurimea eĭ, şi totodată sĕ'şĭ facă o ideiă limpede despre situaţiunea, în care se afla împreună cu soţiĭ sĕĭ de drumŭ.

Situaţiunea acésta nu prea era de invidiatŭ. Insula era de totŭ aprópe de cataractŭ, éră acesta se părea şi maĭ impunĕtorŭ decâtŭ celŭ dintâiŭ.

(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Iunie st. n. 1886.

Rentă de aurŭ 4%	106 25	Bonurĭ croato-slavone	105 20
Rentă de hârtiă 5%	94 85	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	154.50	Imprumutulŭ cu premiu ung.	120 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	100.40	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	125.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	128 25	Renta de hărtiă austriacă	85.25
		Renta de arg. austr.	85 70
		Renta de aurŭ austr.	116 85
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	120.25	Losurile din 1860	139 20
		Acţiunile băncei austro-ungare	879.—
Bonurĭ rurale ungare	105.25	Act. băncei de creditŭ ung.	290.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C5.25	Act. băncei de creditŭ austr.	281.80
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	105.20	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
		Napoleon-d'orĭ	10.½
Bonurĭ cu cl. de sortare	105.20	Mărcĭ 100 împ. germ.	61.90
Bonurĭ rurale transilvane	105 20	Londra 10 Livres sterlinge	126.15

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 3 Iunie st. v. 1886.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	93½	94—
Renta rom. amort. (5%)	95½	96—
» convert. (6%)	87½	88—
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	31½	33—
Credit fonc. rural (7%)	101¾	102—
» „ „ (5%)	93¼	94—
» » urban (7%)	84½	85¼
» » » (6%)	93—	93¾
» » » (5%)	——	——
Banca naţională a Românieĭ 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	14 40	15.55
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00—	2.05—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 18 Iunie st. n. 1886.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.60	Vênd.	8.64
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9.97	»	10.01
Lire turcescĭ	»	11.27	»	11.30
Imperialĭ	»	10.26	»	10.29
Galbenĭ	»	5.88	»	5.92
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	122.—	»	123.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Nr. 2175/1886.

PUBLICAŢIUNE

asupra dărei pentru puscĭ şi vênatŭ.

De vreme ce, conformŭ §-lui 11 alŭ art. de lege XXIII. din 1883, anulŭ de contribuţiune, pentru puscĭ şi vênatŭ se începe cu 1 Augustŭ alŭ fie-cărui anŭ şi se finesce cu 31 Iulie alŭ proximului anŭ, se provócă fie-care aflătorŭ în posesiunea unei puscĭ de vênatŭ, ca se-şĭ procure dela subscrisulŭ oficiolatŭ o cólă pentru fasionarea dărei şi umplêndŭ rubricele acestei cóle, se o reînapoieze aceluiaşĭ oficiolatŭ **până în 30 Iunie a. c.**

Acei, carĭ în decursulŭ anului de dare ajungŭ în posesiunea unei puscĭ de vênatŭ, suntŭ obligaţĭ ca se arate acéstа subscrisului oficiolatŭ în decursŭ de 8 ḑile, procurându-şĭ totodată şi referitórea cólă de fasionare; totŭ asemenea suntŭ obligaţĭ şi aceia, carĭ voescŭ ca, pentru puscile lorŭ ce le au ca souvenirŭ, ca obiectŭ ereditarŭ, familiarŭ etc. — se fie eliberaţĭ de dare, se-şĭ procure cestionatele cóle de fasionare şi se le reînapoieze subscrisului oficiolatŭ până în **30 Iunie a. c.** Acei însĕ, carĭ suntŭ numai obligaţĭ la solvirea dărei de puşcă, au ca se plătéscă darea subscrisului oficiolatŭ; acei posesorĭ de puscĭ, carĭ voescŭ se-şĭ procure şi **carte de vênatŭ**, au se plătéscă atâtŭ darea de puşcă câtŭ şi aceea de vênatŭ la oficiolatulŭ regescŭ de dare.

Braşovŭ în 8 Iunie 1886.

Oficiolatulŭ orăşenescŭ de dare.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se potŭ face cu începerea dela 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

PREŢULŬ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei lunĭ	3 fl. —
„ şése lunĭ	6 fl. —
„ unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România şi străinătate.

pe trei lunĭ	10 francĭ
„ şése lunĭ	20 „
„ unŭ anŭ	40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia Predealŭ-Budapesta şi pe linia Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ (	—	—	12.50	—
(	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ (	—	—	2.27	—
(	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra (	10.29	—	8.01	—
(	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02 10.30	—
Micăsasa	12.56	—	10.50	—
Blaşiu	1.30	—	11.29	—
Crăciunelŭ	1.45	—	11.47	—
Teiuşŭ	2.11	—	11.35	—
Aiudŭ	2.55	—	1 04	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	1.30	—
Uióra	3.24	—	1.39	—
Cucerdea	3.31	—	2 07	—
Ghirisŭ	4.09	—	3 03	—
Apahida	5.36	—	5.08	—
Cluşiu (	5.56	—	5 35	—
(	6.16	—	—	8.00
Nedeşdu	6.37	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.53	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.08	—	—	9.34
Stana	7.34	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.55	—	—	11.04
Ciucia	8.35	—	—	12 17
Bucia	8.53	—	—	12.47
Bratca	9.12	—	—	1.21
Rév	9.31	—	—	2.05
Mezö-Telegd	10 06	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.25	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.35	—	—	3.55
Oradia-mare (	10.41	—	—	4.06
(	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	1.45	—
Szolnok	2.58	—	5.34	8.22
Buda-pesta	6.00	—	10.05	10.30
Viena (	—	—	10.50	—
(	3.00	8.50	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	1.45	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	3.44	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	5.21	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	6.41	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	—
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	—
Mezö-Telegd	—	7.14	10.28	2.34	—
Rév	—	7.42	11.36	3.18	—
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	8.31	1.31	4.26	—
Huiedin	—	9.01	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	—
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.36	6.24	—
Cluşiu (	10.01	—	5.05	6.43	—
(	10 26	—	—	7.03	—
Apahida	10.52	—	—	7.26	—
Ghiriş	12.37	—	—	8.51	—
Cucerdea (	1.36	—	—	9.31	—
(	1 48	—	—	9.43	—
Uióra	1.57	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	2.06	—	—	9.58	—
Aiudŭ	2.46	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	3.01	—	—	10.44	—
Crăciunelŭ	3.45	—	—	11.28	—
Blaşŭ	4.06	—	—	11.44	—
Micăsasa	4.45	—	—	12.18	—
Copşa mic.	5.05	—	—	12.36	—
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	—	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ (	—	—	—	7.14	1.09
(	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ (	—	—	—	—	3.23
(	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4.27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3.50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10.23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok (	2.39	—	4 53
(	3.16	—	5.10
Budapesta	6.50	—	8.16
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	—	—
Budapesta	8.05	—	8.00
Szolnok (	11.02	—	11.40
(	11.12	—	12.00
Aradŭ	3.37	—	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5.10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bêrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.34	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	—	8.18
Aradulŭ nou	6.23	—	8.32
Németh-Ságh	6.48	—	8.51
Vinga	7.19	—	9.07
Orczifalva	7.38	—	9.20
Merczifalva	7.56	—	9 32
Timişóra	8.42	—	10 09

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	—	11.50	2.23
Streiu	—	12.27	3.00
Haţegŭ	—	1.19	3.49
Pui	—	2.10	4.40
Crivadia	—	2.57	5.28
Baniţa	—	3.35	6.07
Petroşenĭ	—	4 04	6.39

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.02	—	5.00
Merczifalva	6.40	—	5.50
Orczifalva	6.52	—	6.07
Vinga	—	—	6.32
Németh-Ságh	—	—	6.53
Aradulŭ nou	—	—	7.24
Aradŭ	—	—	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	—
Baniţa	7.27	10.14	—
Crivadia	8.06	10.54	—
Pui	8.50	11.37	—
Haţegŭ	9.31	12.17	—
Streiu	10.16	12.58	—
Simeria	10 53	1,35	—

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.